

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з науково-педагогічної роботи

Доцент Ірина СОЛОНІНКО

2023 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
ОК 20.1 «Пропедевтика внутрішньої медицини»

підготовка фахівців другого (магістерського рівня) вищої освіти
кваліфікації освітньої «Магістр стоматології»
кваліфікації професійної «Лікар»
галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 221 «Стоматологія»

<p>Обговорено та ухвалено на методичному засіданні кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Протокол № 1 від « 30 » 08 2023 р. Завідувач кафедри проф. Дутка Р.Я.</p> 	<p>Затверджено профільною методичною комісією з терапевтичних дисциплін Протокол № 4 від « 14 » 09 2023 р. Голова профільної методичної ради проф. Радченко О.М.</p>
---	---

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Навчальна програма дисципліни «пропедевтика внутрішньої медицини» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221«Стоматологія», факультет стоматологічний курс II складена к. мед. н., доц. Новосад А. Б., к. мед. н. доц. Ющик Л.В., к. мед. н., доц. Івасівка Р.С., к. мед. н., доц. Бевз О.В., к. мед. н., доц. Буфан М.М., к. мед. н., доц. Матушак О.М. на підставі робочої навчальної програми з дисципліни «пропедевтика внутрішньої медицини» для студентів II курсу стоматологічного факультету, затвердженої профільною методичною радою з терапевтичних дисциплін, протокол № 2 від 29.03.2022 р.

РЕЦЕНЗЕНТ : зав. кафедри інфекційних хвороб, доктор мед. наук, професор Зінчук О.М.

**Зміни та доповнення до Робочої програми навчальної дисципліни
«Пропедевтика внутрішньої медицини»**

на 2023-2024 н.р.

№ з /п	Зміст внесених змін (доповнень)	Дата та номер протоколу засідання кафедри	Примітки
1.	Згідно Наказу ректора №1793-з від 12.06.2023 р. «Про реалізацію Плану заходів Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 р.» внесені зміни у тематичний план самостійної роботи студентів	Протокол № 1 засідання кафедри від 30. 08. 2023 р.	Затверджено профільною методичною радою з терапевтичних дисциплін. Протокол № 4 від 14.09. 2023 р.

Завідувач кафедри пропедевтики
внутрішньої медицини

проф. Р.Я. Дутка

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Пропедевтика внутрішньої медицини» відповідно до Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія» освітньої програми магістра стоматології.

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Дисципліна «пропедевтика внутрішньої медицини» - це предмет, який вивчає те, з чого повинен починати лікар, досліджуючи пацієнта в клініці внутрішньої медицини, тобто вступні положення і початок засвоєння клінічного мислення. В перекладі українською мовою «Pro» - це передмова, вступ, «paideuo» - вчити. Пропедевтика внутрішньої медицини складається з двох розділів. Перший розділ: суб'єктивне і об'єктивне обстеження пацієнта. Суб'єктивне - це скарги та анамнез. Об'єктивне ділиться на головні об'єктивні ознаки, коли лікар безпосередньо вивчає пацієнта, та допоміжні, коли лікар аналізує лабораторні та інструментальні обстеження. Другий розділ: на основі виявлених змін (симптомів, що об'єднуються спільним патогенезом в синдроми), формується висновок, який називається діагнозом. Студенти II курсу стоматологічного факультету вивчають першу частину пропедевтики – семіотику.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення принципів діагностики захворювань внутрішніх органів. Лікар стоматолог перш за все повинен уміти визначити симптоми і синдроми найпоширеніших внутрішніх хвороб і їхніх ускладнень і патологій, які призводять до невідкладних станів. Головні завдання курсу внутрішніх хвороб – навчити студентів сприймати організм людини як єдине ціле, висвітлити взаємозв'язок патології ротової порожнини та внутрішніх органів, виробити навички швидкого обстеження і надання невідкладної допомоги хворим на догоспітальному етапі та в надзвичайних ситуаціях.

При деяких захворюваннях внутрішніх органів перші симптоми дуже часто виявляються саме на слизовій оболонці ротової порожнини, що спонукає хворого звертатись до лікаря-стоматолога. Адже ротова порожнина тісно пов'язана з різними органами і системами. Крім того, в практиці роботи лікаря-стоматолога можливе виникнення тих чи інших невідкладних станів, зумовлених патологією внутрішніх органів, і тактика, яку обере лікар-стоматолог, може стати вирішальним фактором життя та здоров'я хворого.

Навчальна дисципліна «Пропедевтика внутрішньої медицини» є обов'язковою для студентів спеціальності 221 «Стоматологія».

Організація навчального процесу здійснюється за вимогами Європейської кредитно–трансферної системи.

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання семестр	Вид контролю	
	Всього	Аудиторних				СРС
		Лекцій (годин)	Практичних занять (год.)			
Назва дисципліни: пропедевтика внутрішньої медицини	3 кредитів / 90 год.	10	30	50	2 курс (4семестр) залік	

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредитів ЄКТС/90 годин.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «пропедевтика внутрішньої медицини» є комплекс теоретичних та практичних питань, спрямованих на засвоєння студентом основних методів обстеження хворого у клініці внутрішніх хвороб.

Міждисциплінарні зв'язки: нормальна анатомія; нормальна фізіологія; топографічна анатомія; патологічна анатомія; патологічна фізіологія; медична психологія.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «пропедевтика внутрішньої медицини» є формування у студента основ клінічного мислення і набуття професійних навичок обстеження хворого та оцінки основних проявів захворювань внутрішніх органів із дотриманням принципів медичної етики та деонтології.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «пропедевтика внутрішньої медицини» є:

- оволодіння студентом теоретичними знаннями, необхідними для виявлення захворювань людини.
- оволодіння практичними прийомами і методами об'єктивного та лабораторно-інструментального обстеження пацієнтів.
- засвоєння загальних методичних підходів клінічного обстеження хворого.
- діагностика окремих внутрішніх захворювань людини при типових їх проявах.
- формування у студентів морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті вищої освіти).

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні задачі, тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- загальні:

- ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК3 Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
- ЗК4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК5 Здатність спілкуватися англійською мовою.
- ЗК6 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК7 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК8 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК9 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК10 Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК11 Здатність працювати в команді.
- ЗК12 Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- ЗК13 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК14 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК15 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- спеціальні:

- ФК1 Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
- ФК2 Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
- ФК3 Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
- ФК7 Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.
- ФК11 Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.
- ФК14 Спроможність ведення нормативної медичної документації.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетен- тність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	2	3	4	5	6
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання.	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти набути сучасні знання.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань
ЗК2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Мати глибокі знання із структури професійної діяльності.	Мати глибокі знання із структури професійної діяльності.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності.	Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
ЗК3	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Мати спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання.	Вміти розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності.	Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтують, до фахівців та нефахівців.	Відповідати за прийняття рішень у складних умовах
ЗК4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово .	Мати добрі знання з державної мови.	Вміти застосовувати знання державної та іноземної мови, як усно так і письмово	Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів державною мовою.	Нести Відповідальність за вільне володіння державною мовою, за розвиток професійних знань.
ЗК5	Здатність спілкуватися англійською мовою.	Мати добрі знання англійської мови	Вміти застосовувати знання англійської мови, як усно	Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та	Нести Відповідальність за вільне володіння англійською

			так і письмово	при підготовці документів англійською мовою.	мовою, за розвиток професійних знань.
ЗК6	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.	Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності.	Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності.	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.
ЗК7	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Знати способи та шляхи пошуку, опрацювання та аналізу інформації, отриманої з різних джерел.	Вміти визначити мету та завдання бути наполегливим та сумлінним при пошуку, опрацюванні та аналізі отриманої інформації з різних джерел.	Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання пошуку, опрацювання та аналізу інформації, отриманої з різних джерел.	Відповісти за якісне виконання пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК8	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Знати види та способи адаптації, принципи дії в новій ситуації.	Вміти застосувати засоби саморегуляції, вміти пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення результату	Нести відповідальність своєчасне використання методів саморегуляції
ЗК9	Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.	Знати обов'язки та шляхи виконання поставлених завдань.	Вміти визначити мету та завдання бути наполегливим та сумлінним при виконання обов'язків.	Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків.	Відповісти за якісне виконання поставлених завдань.
ЗК10	Здатність бути критичним і самокритичним.	Знати обов'язки та шляхи виконання поставлених завдань.	Вміти визначити мету та завдання бути наполегливим та сумлінним при виконання обов'язків.	Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків.	Відповісти за якісне виконання поставлених завдань.
ЗК11	Здатність працювати в команді.	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та	Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи	Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та	Нести відповідальність за вибір та тактику

		способи комунікативної поведінки.	та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи.	стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи.	способу комунікації.
ЗК12	Прагнення до збереження зовнішнього середовища.	Знати свої права та обов'язки як члена суспільства для збереження зовнішнього середовища.	Усвідомлювати і цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства для збереження зовнішнього середовища..	Здатність реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства для збереження зовнішнього середовища..	Нести відповідальність за дотримання верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, збереження зовнішнього середовища.
ЗК13	Здатність діяти соціально-відповідально і свідомо.	Знати свої права та обов'язки як члена суспільства.	Усвідомлювати і цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства.	Здатність реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства для його сталого розвитку.	Нести відповідальність за дотримання верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК14	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	Знати свої права та обов'язки як члена суспільства.	Усвідомлювати і цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства.	Здатність реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства для його сталого розвитку.	Нести відповідальність за дотримання верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця	Мати глибокі знання про моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства, розуміти історію та закономірності розвитку предметної області, її	Усвідомлювати і значення моральних, культурних, наукових цінностей, знань про здоровий спосіб життя для розвитку суспільства, техніки і технологій	Здатність реалізовувати моральні, культурні, наукові цінності, знання про здоровий спосіб життя у своїй професійній діяльності.	Нести відповідальність за дотримання моральних, культурних, наукових цінностей, здорового способу життя у своїй професійній діяльності.

	у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	місце у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.			
ФК1	Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта й аналізувати отримані дані.	Знати особливості розпитування хворих в умовах терапевтичного відділення стаціонару: збір основних і другорядних скарг, анамнез захворювання і життя.	Вміти збирати скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя в умовах терапевтичного відділення стаціонару	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у спілкуванні з пацієнтами та їх родичами.	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації. Відповідати за використання результатів співбесіди з пацієнтом за стандартною схемою розпитування хворого.
ФК2	Спроможність інтерпритувати результати лабораторних і інструментальних досліджень	Знати перелік необхідних лабораторних та інструментальних обстежень.	Вміти призначити необхідні лабораторні та інструментальні обстеження залежно від попереднього діагнозу.	Здатність оцінити результати лабораторних та інструментальних досліджень.	Нести відповідальність за правильне трактування результатів лабораторно-інструментального дослідження.
ФК3	Спроможність діагностувати, визначити попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.	Знати основні правила режиму праці та відпочинку, раціонального харчування при лікуванні захворювань.	Вміти правильно визначити режим праці та відпочинку, раціонального харчування при лікуванні захворювань.	Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного дотримання пацієнтом призначеного режиму праці, відпочинку та дієти при лікуванні захворювання.	Відповідати за призначення необхідного режиму праці, відпочинку та дієти при лікуванні захворювань.
ФК7	Спроможність визначити тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та				

	щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.				
ФК11	Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстренної медичної допомоги.	Знати основні принципи надання першої медичної допомоги.	Вміти правильно провести реанімаційні заходи та надати першу медичну допомогу.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію при наданні першої медичної допомоги.	Відповідати за правильне визначення тактики та надання першої медичної допомоги.
ФК14	Спроможність ведення нормативної медичної документації.	Знати основні види медичної документації в стаціонарі, в тому числі, електронні форми.	Вміти заповнювати і вести медичну документацію щодо стаціонарного пацієнта, використовуючи стандартну технологію, на підставі нормативних документів.	Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного ведення медичної документації, в тому числі й електронних форм.	Відповідати за якісне заповнення і ведення медичної документації, в тому числі й електронних форм.

Програмні результати навчання:

ПРН2 - Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).

ПРН4 - Визначити остаточний клінічний діагноз дотримуючись відповідний етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).

ПРН5 - Встановити діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4).

ПРН10 - Визначити тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН13 - Визначити тактику надання екстренної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу (за списком 4).

ПРН17 - Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

ПРН19 - Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС
90 год.

3. Структура навчальної дисципліни

Тема	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	СРС (год.)	Індивідуальна робота
1	2	3	4	5
Основні завдання внутрішньої медицини. Правила розпитування та огляду хворого.				
Тема 1. Предмет і задачі пропедевтики внутрішніх хвороб. План обстеження хворих. Схема історії хвороби. Поняття "здоров'я", "хвороба", "симптом", "синдром", "діагноз". Види діагнозу. Розпитування хворих як метод обстеження. Діагностичне значення. Особливості використання морально-деонтологічних принципів в контексті невиліковного захворювання.	1	2	3	-
Тема 2. Загальний і детальний огляд пацієнта. Специфіка обстеження тяжкохворих з обмеженим прогнозом життя.		2	2	
Фізичні та лабораторно-інструментальні методи дослідження стану дихальної системи.				
Тема 3. Основні скарги та огляд пацієнтів із захворюваннями органів дихання. Пальпація грудної клітки.	1	2	2	
Тема 4. Перкусія легень. Порівняльна і топографічна.		2	2	
Тема 5. Аускультация легень. Бронхофонія.		2	2	
Фізичні та інструментальні методи дослідження серцево-судинної системи.				
Тема 6. Розпитування та огляд пацієнтів із захворюваннями серцево-судинної системи. Пальпація ділянки серця. Перкуторне визначення меж відносної та абсолютної серцевої тупості.	2	2	2	
Тема 7. Аускультация серця, тони серця.		2	2	
Тема 8. Шуми серця. Механізм утворення шумів, класифікація. Діагностичне значення. Ехо-КГ.		2	2	
Тема 9. Дослідження периферійного пульсу та вимірювання артеріального тиску. Клініко-функціональні методи обстеження. Розшифрування ЕКГ.		2	4	
Основні методи дослідження органів травної системи.				
Тема 10. Обстеження хворих із захворюваннями органів травлення. Діагностичне значення розпитування і огляду хворих, пальпації і перкусії живота. Дослідження шлункової секреції, аналіз кала. Зміни в ротовій порожнині при захворюваннях ШКТ.	2	2	2	
Основні методи дослідження органів сечовиділення і кровотворення.				
Тема 11. Обстеження хворих при	1	2	8	

захворювання органів сечовиділення. Розпитування і огляд хворих, пальпація нирок. Симптом Пастернацького. Лабораторно-інструментальні методи. Діагностичне значення. Прояви захворювань нирок з боку слизової оболонки рота.				
Тема 12. Обстеження хворих при хворобах органів кровотворення. Розпитування, огляд, пальпація і перкусія печінки і селезінки. Стернальна пункція. Клінічний аналіз крові. Основні показники зсідання крові. Діагностичне значення. Прояви захворювань крові з боку слизової оболонки рота.	1	2	2	
Основні методи дослідження ендокринних органів і системної патології сполучної тканини				
Тема 13. Обстеження пацієнтів з патологією ендокринної системи.	2	2	2	
Тема 14. Методи обстеження пацієнтів з патологією сполучної тканини.		2	2	
Тема 15. Захист навчальної історії хвороби. Підсумкове заняття з методів обстеження хворого.		2	15	
Усього годин 90/3,0 кредитів ECTS	10	30	50	
Форма контролю				Залік

4. Тематичний план лекцій

№ з/п	Тема	Кількість годин
	Основні методи обстеження в клініці внутрішньої медицини IV семестр	
1.	Вступ, завдання, структура пропедевтики, поняття здоров'я і хвороби. Обстеження органів дихання.	2
2.	Обстеження серцево-судинної системи.	2
3.	Обстеження травної системи.	2
4.	Обстеження сечовидільної і кровотворної системи.	2
5.	Обстеження ендокринних органів і системної патології сполучної тканини .	2
РАЗОМ		10

5. Тематичний план практичних занять

№ з/п	Тема практичного заняття	К-сть годин
	«Основні методи обстеження в клініці внутрішніх хвороб» IV семестр	
1.	Предмет і задачі пропедевтики внутрішніх хвороб. План обстеження хворих. Схема історії хвороби. Поняття "здоров'я", "хвороба", "симптом", "синдром", "діагноз". Види діагнозу. Розпитування хворих як метод обстеження. Діагностичне значення. Особливості використання морально-деонтологічних принципів в контексті невиліковного захворювання	2
2.	Загальний огляд хворого як метод обстеження. Перкусія і пальпація як методи обстеження. Загальні правила і техніка перкусії і аускультатії. Діагностичне значення	2
3.	Розпитування і огляд хворих із захворюваннями органів дихання. Пальпація грудної клітки. Перкусія як метод.	2

4.	Порівняльна і топографічна перкусія легень. Діагностичне значення.	2
5.	Аускультация легень. Основні і побічні дихальні шуми, механізм утворення. Бронхофонія. Діагностичне значення.	2
6.	Розпитування і огляд хворих із захворюваннями органів кровообігу. Пальпація і перкусія серця. Конфігурація серця. Діагностичне значення.	2
7.	Аускультация серця. Методика і точки вислуховування. Тони серця, механізм утворення. Діагностичне значення.	2
8.	Шуми серця. Механізм утворення шумів, класифікація. Діагностичне значення. Ехо-КГ.	2
9.	Дослідження периферійного пульсу. Основні характеристики. Діагностичне значення. Дослідження артеріального тиску. Основні показники. Діагностичне значення. Клініко-функціональні методи обстеження. Розшифрування ЕКГ.	2
10.	Обстеження хворих із захворюваннями органів травлення Діагностичне значення розпитування і огляду хворих, пальпації і перкусії живота. Дослідження шлункової секреції, аналіз кала. Зміни в ротовій порожнині при захворюваннях ШКТ.	2
11.	Обстеження хворих при захворюваннях органів сечовиділення. Розпитування і огляд хворих, пальпація нирок. Симптом Пастернацького. Лабораторно-інструментальні методи. Діагностичне значення. Прояви захворювань нирок з боку слизової оболонки рота.	2
12.	Обстеження хворих при хворобах органів кровотворення. Розпитування, огляд, пальпація і перкусія печінки і селезінки. Стернальна пункція. Клінічний аналіз крові. Основні показники зсідання крові. Діагностичне значення. Прояви захворювань крові з боку слизової оболонки рота	2
13.	Обстеження пацієнтів з патологією ендокринної системи.	2
14.	Методи обстеження пацієнтів з патологією сполучної тканини.	2
15.	Захист навчальної історії хвороби. Підсумкове заняття з методів обстеження хворого.	2
РАЗОМ :		30 год

6. Тематичний план самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми (або зміст роботи)	Кількість годин	Вид контролю
«Основні методи обстеження хворих в клініці внутрішніх хвороб»			
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична та опрацювання методів об'єктивного обстеження хворого.	21	Поточний контроль на практичних заняттях
2.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять: <ul style="list-style-type: none"> Інструментальні методи дослідження дихальної системи. Інструментальні методи дослідження серцево-судинної системи. Інструментальні методи дослідження травної системи. 	3 5 5	
3.	Оволодіння умінням аналізувати: <ul style="list-style-type: none"> результати дослідження функції зовнішнього дихання дані електрокардіографічного та Ехо-кардіографічного обстежень результати інтрагастральної рН-метрії 	2	
		4	
		1	

№ з/п	Назва теми (або зміст роботи)	Кількість годин	Вид контролю
	<ul style="list-style-type: none"> дані дуоденального зондування результати копрологічного дослідження калу 	1 1	
4.	Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, доказової реабілітації, забезпечення прав людини в психіатрії. Принципи догляду за хворими в клініці внутрішніх хвороб та надання першої медичної та долікарської допомоги (при гіпертонічному кризі, раптовій зупинці серця, серцевому нападі, непритомності, колапсі асфіксії, гострій кровотечі, анафілактичному шоці).	3	
5.	Написання історії хвороби	4	
РАЗОМ:		50	

7. Індивідуальні завдання (анамнестична частина історії хвороби; історії хвороб).

Анамнестична частина історії хвороби. Збирання анамнезу в палаті біля ліжка хворого (оформлення паспортної частини, скарг, анамнезу захворювання, анамнезу життя). Письмове оформлення студентами зібраних даних під час розпитування хворого.

Історія хвороби. Обстеження хворих з різними захворюваннями внутрішніх органів. Оцінка даних анамнезу і об'єктивного обстеження. Оформлення навчальної історії хвороби. Формулювання попереднього діагнозу. План лабораторно-інструментальних обстежень і лікування хворого. Ознайомлення з даними інструментальних і лабораторних обстежень хворого. Обґрунтування клінічного діагнозу.

У навчальній кімнаті студенти систематизують отримані при обстеженні хворого дані відповідно до схеми написання історії хвороби. Аналізуючи окремі симптоми і виділяючи синдроми, формулюють у призначеного для курації хворого попередній діагноз. Відповідно до попереднього діагнозу, обґрунтовують план необхідних лабораторно-інструментальних обстежень, план лікування, який включає призначення режиму, дієти. Враховуючи попередній діагноз і отримані результати лабораторно-інструментальних обстежень, студенти формулюють клінічний діагноз і обґрунтовують його.

8. Методи навчання

З метою активізації пізнавальної діяльності студентів та оптимізації навчального процесу на кафедрі впроваджено в навчальний процес використання навчальних комп'ютерних відеофільмів (*автор – професор О.Г.Яворський*), а саме: з фізичних методів обстеження хворих – “Пальпація, перкусія, аускультация”, аудіо-CD – “Дихальні шуми” і “Тони і шуми серця” та навчальний посібник у 2 частинах: I – “Навчальний DVD-фільм “Пальпація, перкусія, аускультация” (фільм є на сайті *YouTube*), II – Educational film “Palpation, percussion, auscultation” та навчальний посібник «Догляд за хворими. Основи медсестринської справи»: навчальний DVD-фільм, рекомендований ЦМК МОЗ України як навчальний відеофільм для студентів вищих медичних навчальних закладів I-IV рівнів акредитації (фільм є на сайті *YouTube*), «Анамнез. Огляд: фото пацієнтів»: навчальний DVD-фільм, також рекомендований ЦМК МОЗ України як навчальний відеофільм для студентів вищих медичних навчальних закладів I-IV рівнів акредитації.

У навчальний процес впроваджуються нові методичні прийоми з урахуванням сучасних досягнень педагогічної науки, якісних змін контингенту студентів, а також з метою оптимізації роботи як з обдарованими, так і з невстигаючими студентами. Зокрема, широко використовуються тестові завдання, оновлені методичні вказівки для студентів медичного факультету (відповідно до навчання студентів за Болонською конвенцією). Індивідуалізована та методично поглиблена робота з обдарованими та невстигаючими студентами. Обдаровані студенти за бажанням займаються у студентському науковому гуртку, де поглиблено вивчаються теми, які їх цікавлять. Для невстигаючих студентів організовані консультації.

Форми проведення контролю рівня знань: базовий та заключний тестовий контроль на практичних заняттях.

При оцінюванні поточної успішності на практичному занятті поряд з усним контролем використовується письмовий контроль у вигляді письмової відповіді на уніфіковані запитання. Підсумковий тестовий контроль складається з двох частин: теоретичної та практичної. Теоретична частина

передбачає відповіді на питання тестового контролю, а практична – демонстрацію виконання практичної навички та аналіз результатів лабораторного та інструментального досліджень.

Під час проведення практичних занять використовуються інтерактивні методи навчання. Зокрема, для відпрацювання професійних вмінь на навичок залучаються клінічні задачі, кейс-метод, метод клінічних ігор, мозкового штурму тощо. В рамках позааудиторної підготовки студентів використовують науково-дослідницькі методи, на кафедрі працює предметний науковий гурток, студентам пропонується реалізувати міждисциплінарні проекти в рамках їх науково-дослідницької діяльності та доповісти результати на науково-практичних конференціях різного рівня.

Таким чином, організація навчального процесу на кафедрі використовує методи, що найбільше відповідають особистісно-орієнтованій моделі навчання.

9. Методи контролю

Методи і форми контролю та оцінювання успішності студентів з дисципліни здійснюються відповідно до вимог програми та Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу, затвердженої МОЗ України (лист МОЗ України № 08.01-47/10395 від 15.04.2014).

При оцінюванні знань студентів перевага надається стандартизованим методам контролю: тестування (усне, письмове, комп'ютерне), структуровані письмові роботи, структурований контроль практичних навичок.

Види контролю (поточний контроль практичних занять).

Форма підсумкового контролю відповідно до навчального плану – залік.

Критерії оцінювання:

10. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначена навчальною програмою дисципліни.

10.1. Оцінювання поточної навчальної діяльності. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) шкалою з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені навчальною програмою. Студент отримує оцінку з кожної теми. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності є стандартизованими і включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

Поточний контроль здійснюється відповідно до конкретних цілей на кожному практичному занятті. Для контролю застосовуються наступні засоби діагностики рівня підготовки студентів: комп'ютерні тести, контроль виконання практичних навичок з методів обстеження хворого з подальшою інтерпретацією отриманих даних, аналіз результатів лабораторних та інструментальних досліджень.

Оцінка «відмінно» виставляється у випадку, коли студент знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами: дає вичерпно точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності.

Оцінка «добре» виставляється за умови, коли студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоч на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «задовільно» ставиться студентові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і вміння студента не відповідають вимогам «задовільної» оцінки.

11. Форма підсумкового контролю успішності навчання (залік).

12. Схеми нарахування та розподіл балів, які отримують студенти:

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для зарахування дисципліни становить 120 балів.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за традиційною шкалою під час вивчення дисципліни впродовж семестру, шляхом обчислення середнього арифметичного

(CA), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$X = CA \times 200 / 5$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою:

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.45	178	3.92	157	3.37	135
4.97	199	4.42	177	3.89	156	3.35	134
4.95	198	4.4	176	3.87	155	3.32	133
4.92	197	4.37	175	3.84	154	3.3	132
4.9	196	4.35	174	3.82	153	3.27	131
4.87	195	4.32	173	3.79	152	3.25	130
4.85	194	4.3	172	3.77	151	3.22	129
4.82	193	4.27	171	3.74	150	3.2	128
4.8	192	4.24	170	3.72	149	3.17	127
4.77	191	4.22	169	3.7	148	3.15	126
4.75	190	4.19	168	3.67	147	3.12	125
4.72	189	4.17	167	3.65	146	3.1	124
4.7	188	4.14	166	3.62	145	3.07	123
4.67	187	4.12	165	3.57	143	3.02	121
4.65	186	4.09	164	3.55	142	3	120
4.62	185	4.07	163	3.52	141	Менше 3	Недостатньо
4.6	184	4.04	162	3.5	140		
4.57	183	4.02	161	3.47	139		
4.52	181	3.99	160	3.45	138		
4.5	180	3.97	159	3.42	137		
4.47	179	3.94	158	3.4	136		

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Таблиця 2

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

13. Методичне забезпечення

Під час проведення практичних занять використовуються інтерактивні методи навчання. Зокрема, для відпрацювання професійних вмінь на навичок залучаються клінічні задачі, кейс-метод, метод клінічних ігор, мозкового штурму тощо. В рамках позааудиторної підготовки студентів використовують науково-дослідницькі методи, на кафедрі працює предметний науковий гурток, студентам пропонується

реалізувати міждисциплінарні проекти в рамках їх науково-дослідницької діяльності та доповісти результати на науково-практичних конференціях різного рівня.

14. Рекомендована література

Основна (Базова):

1. Пропедевтика внутрішньої медицини /Децик Ю.І., Яворський О.Г., Дутка Р.Я., Нейко Є.М. та ін. (за ред. проф. Яворського О.Г.). – 5-е вид. – К: ВСВ «Медицина», 2018 р. – 552 с. + 12 с. кольор. вкл. + 1 двобіч. електрон. опт. диск (DVD-ROM).
2. Пропедевтика внутрішньої медицини /Децик Ю.І., Яворський О.Г., Дутка Р.Я., Нейко Є.М. та ін. (за ред. проф. Яворського О.Г.). – 2013 р. – 552 с. із 4-ма дисками.
3. Основи внутрішньої медицини: Пропедевтика внутрішніх хвороб /Децик Ю.І., Яворський О.Г., Дутка Р.Я., Нейко Є.М. та ін.; за ред. проф. О.Г. Яворського.– К.: Здоров'я, 2004. – 500 с.
4. Яворський О.Г., Ющик Л.В. Пропедевтика внутрішніх хвороб у запитаннях і відповідях. К.: Здоров'я, 2003. – 280 с.
5. Навчальний посібник компютерні тести з “Пропедевтики внутрішніх хвороб” (автори В.В. Короткий, А.Б. Новосад). Київ: Здоров'я , 2001-148 с.
6. Новосад А.Б., Короткий В.В. , Буфан М.М. (за ред. проф. Р.Я. Дутки)| Методичні вказівки з пропедевтики внутрішньої медицини для студентів II курсу стоматологічного факультету “Навчальна історія хвороби”. - Львів, 2022.-20 с.
7. Новосад А.Б., Буфан М.М. (за ред. проф. Р.Я. Дутки)| Методичні рекомендації з пропедевтики внутрішньої медицини для студентів II курсу стоматологічного факультету. Схема і методика розшифрування електрокардіограми.- Львів, 2022.- 32с.
8. Пропедевтика внутрішніх хвороб.// Навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів.- Під ред. проф. М.С. Расіна.- Полтава, 2002 р.,-134 с.
9. Синдромна діагностика та невідкладна терапія.// Навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів.- Під ред. проф. М.С. Расіна.- Полтава, 1996.-220 с.
10. Нетяженко В.З., Сьоміна А.Г.,Присяжнюк М.С. Загальний та спеціальний догляд за хворими. //– К.: Здоров'я. 1993.- 304 с.
11. Mosby's Guide to Physical Examination, 7th Edition / Henry M. Seidel, Rosalyn W. Stewart et al. – 2011. – 327 p.
12. A Guide to Physical Examination, 3d Edition /Barbara Bates. – 1983. – 561 p.

Допоміжна:

1. Нетяженко В.З., Присяжнюк М.С., Шинин Ю.В., Поскрипко А.М. Термінологічний посібник з пропедевтики внутрішніх хвороб. - К., 1992.
2. Синдромна діагностика та невідкладна терапія. Навчальний посібник. Під ред. проф. М.С.Расіна. - Полтава, 1995, - 200 с..
3. Василюк В.М. Семіотика і діагностика внутрішніх хвороб. - Тернопіль, 1997 - 110с.

15. Інформаційні ресурси.

1. Анамнез. II. Огляд: фото пацієнтів: навчальний DVD-фільм. – Львів, 2012. – 45 хв. /Яворський О.Г.
[2. https://www.youtube.com/watch?v=asqSOrAmRVQ](https://www.youtube.com/watch?v=asqSOrAmRVQ)
[3. https://www.youtube.com/watch?v=BeKj4zpjvis](https://www.youtube.com/watch?v=BeKj4zpjvis)
[4. https://www.youtube.com/watch?v=sYkpiYNv4FU](https://www.youtube.com/watch?v=sYkpiYNv4FU)
[5. https://www.youtube.com/watch?v=Lf3PgPY371o](https://www.youtube.com/watch?v=Lf3PgPY371o)
[6. https://www.youtube.com/watch?v=YGMYe4bsX7I](https://www.youtube.com/watch?v=YGMYe4bsX7I)